

Janez Kavar: *Zaljubljen. V gasilsko kapo.*

Kaj bi dal, da bi jo v teh sivih letih vsaj še enkrat ugledal. Začutil njen mehki otip v svojih dlaneh. Si jo trdno pritisnil na prsi, otroško vzdrhtel. In bi mi misli poletele tja daleč nazaj, ko mi je pomenila skoraj vse, še več. Moja uslišana silna iskrena želja, ko sva se prvič srečala. Kako sem kar vztrepetal, ko sva bila končno skupaj. In sem tisti hip dobil nek posebno srečen vzgib. Si jo skrbno nadel na glavo. Pa čez celo vas kar poletel k gasilskemu domu v zgornjem koncu naših Križev. Na pionirske gasilske vaje ...

Ljubezen se nekoč, nekje, kar začne. Na čisto navaden dan v tednu, ali pa na kakšen prav poseben. Naše otroško zbirališče in igrišče izza vaškega združnega doma se je ob sredah okoli petih popoldne vsakič kar nenadoma izpraznilo. Lesene sablje, loki, »meček« (količek) za igro »svet krasti«, prazna velika UNRA konzerva za igro »koza lula«, storži z bližnjega hribčka Pogovca, vse je razmetano obležalo. Fantiči smo stekli domov in se s kosom kruha v rokah, namazanim z zaseko ali domačo slivovo marmelado, pa večina z gasilskimi kapami na glavah, modrimi z drobnim rdečim robom na vrhu, podobnimi titovkam, in aluminijastimi gasilskimi značkami spredaj, v gruči odpravili proti gasilskemu domu. Par najmlajših smo žalostno capljali za njimi. Nismo še bili šolarčki, niti še »p'ručki« (prvošolčki) in smo o gasilskih kapah in pionirskih gasilskih vajah lahko šele sanjali. Ampak, kaj bi dali za tiste ponosne gasilske kape na glavah in sprehod z njimi čez vas. O kdaj bomo dosanjali tisto tako željno ljubezen z gasilsko kapo!

Zima je odnesla gasilske vaje in le enkrat tam okoli marca so si mladi gasilci posadili kape na glavo, ko so šli na gasilski občni zbor. Mi, še ne gasilci in torej brez ljubljениh kap, smo le s trgca skozi velika okna dvorane vaškega KUD kukali za dogajanjem notri. Posebej na koncu, ko so naši starejši vrstniki, oni s kapami, dobili predse po pol klobase, kos kruha in Cocto. Joj, so se cedile sline. Skoraj kot ob pogledih na gasilske kape.

Pa je prišla pomlad. Vpis v prvi razred je bil že za mano. In ko bo minilo poletje, ko bo za že šolarje konec počitnic, ko se bo spet pričela šola, se bodo spet začele tudi gasilske vaje. Do takrat pa moram dobiti in imeti svojo gasilsko kapo. Da ne bi bil z jesenjo gasilec, je bilo nekaj povsem nemogočega. Sneg je še ležal po senožetih Kriške gore nad našo vasjo, ko sem ob večerih z mamo in očetom tako rad načenojal pogovor o moji gasilski kapi. Starejši brat, navihano nabrit, mi je en večer iz Slovenskega poročevalca nemudoma zgibal kapo in mi jo posadil na glavo, na mojo neizmerno jezo. Čez nekaj tednov sta starša le popustila in z očetom sva neko popoldne odšla v bližnji krojaški obrat »Novost«, kjer so ob bundah, hlačah, krilih in srajcah, znali izdelati tudi gasilske kape. Pogovora med očetom in mojstrom, oziroma

tovarišem direktorjem Pavlom, sploh nisem slišal. Po glavi in pred očmi se mi je vrtela in risala samo ena – moja gasilska kapa. Mojster Pavel je potegnil krojaški meter z vratu, mi ga ovil čez čelo okoli glave in nadvse resno dejal: osemindeset, kar petdeset bomo naredili, fantu glava raste. Vendarle pa sem dobro slišal: v petek naj fant pride ponjo, pa 50 din naj prinese! Že sem videl svojega razbitega lončenega prašička, v katerem naj bi verjetno bilo kovancev vsaj blizu zahtevanega števila za plačilo kape. Ampak, saj ljubezen nima cene.

Kako so se mi tresle roke, ko mi je v petek mojster Pavel podal kapo v roke. Malo je tako lepih trenutkov, kot ko sem vzel ljubljeno kapo v roke in si jo ponosno posadil na glavo. Mojster Pavel me je s strani prijazno pogledal in pristavil: Bolj naprej jo porini in bolj na desno, tako ja. Ja, prov fajn gasil'c boš! Zdaj pa le brž na vaje, a jih že imate, kajne? Od »Novosti« do šole kjer smo stanovali, je kakih pol kilometra. Vmes pa je bila nekoč še vojašnica. In ob cesti na vhodu vojašnice je stal vojak stražar, s puško na rami in titovko na glavi. Ko sem šel mimo je udaril s petami okovanih čevljev in se postavil v pozdrav, pa prijazno zasmejal. Doma sem ponosno in zadovoljno pokazal svojo tako težko pričakovano ljubezen. Nisem se ločil od nje niti ko sem si umival zobe pred odhodom v posteljo. Prižgal sem si lučko na omarici, postavil kapo na lučko in prešerno srečen spokojno zaspal ... Sam ne vem kdaj me je prebudil brat: Kapa ti že skoraj gori, pustil si jo na žarnici! K sreči se je še vse srečno izšlo, le v spalnici je malo čudno dišalo.

Prvi teden novega šolskega leta so se spet pričele gasilske vaje. Prvo sredo popoldne sem jo že ponosno maširal v skupini vrstnikov k gasilskemu domu. Tam nas je čakal naš takratni vodja, danes bi mu rekli mentor, vsej naši vaški mladeži znan in priljubljen Ž'betov Francelj. Na Gorenjskem rečemo žrebetu »žbe« in pri Franceljnu doma se je reklo »P'r Ž'bet«. Francelj se je rad predstavil: Ž'betov Francelj. A ne, tokle starga ž'beta (žrebeta) pa še nisi srečal? Hitro nas je Francelj spravil v dve vrsti, premešal vrstni red po prirasti med počitnicami in zraven postavil še nas tri nove, najmlajše. Ja tok mazerja Jani, ti pa še značke nimaš na kapi! Pol veselja z mojo ljubo kapo mi je v trenutku pokvaril. Zatem pa navihano segel v žep in mi podal aluminijasto gasilsko značko. Pa glej, da boš nekoč tole zamenjal za pozlačeno, za desetarsko. Aktualni desetar, Majdnekov Janez, me je nekam grdo pogledal.

Franceljnovе vaje so potekale v strogem redu: V vrsto zbor! In potem je sledilo: Na levo, na desno, na levo okrog, poravnaj se ... Desetina naprej, desetina stoj! Zgodnja jesen je bila še topla. Francelj je vedel kaj je naše največje veselje – mokre vaje. Brž smo iz skladišča znosili vedra, brentače, nekakšno tarčo, ki je predstavljala ogenj. Francelj nas je strogo razporedil, desetar se je, stoječ na prstih, da je bil Franceljnu vsaj do ramen, postavil tik zraven, in zelo resno ukazal: Smer požara levo, odvzem vode zadaj, v napad! In smo se

zagnali, eni po »lambarje« (vedra), drugi po brentače. Škropilo je in lilo, marsikatera ljubljena kapa je padla v blatno lužo, bilo je smeha in radostnega veselja. Zraven pa Franceljnov: Ja tok mazerja ja! Težko je najti večje veselje kot biti gasilec.

Zgodnja jesen je bila še vedno čas gasilskih proslav, strumnih parad in seveda veselih gasilskih veselic. In tudi najmlajši smo, vsaj s kapami na glavah, ponosno zelo radi korakali v paradah. V mali sobi gasilskega doma za sestanke so bile na privzdignjeni polici skrbno zložene sijoče zloščene paradne gasilske čelade prvih kriških vaških gasilcev. Vsakih nekaj tednov nas je Francelj peljal v sobo s čeladami, nam razdelil krpe in vsakemu podal po eno čelado. Že itak vzorno zloščene je bilo vsakič treba še polepšati. In za nagrado nam je obljubil, da bomo s čeladami na glavi odkorakali en krog po vasi, za vajo pred parado. Da mi je prevelika čelada vsaj malo manj opletala na premajhni glavi, mi je Francelj čelado podložil z mojo ljubljeno gasilsko kapo. Malo je pomagalo, veliko pa ne. A kaj bi to ob ponosu, ko smo korakali po vasi navzdol. Cela brivnica možakarjev, eden še z belo milnico na bradi in zraven frizer Miloš z ostro britvijo v roki, so prihiteli ven in nas gledali s šaljivimi pripombami. Francelj pa zraven, par korakov za nami, nagajivo mežikajoč možakarjem. Pa mimo vaške gostilne, kjer so balinarji brž prekinili igro ter je še gostilničar Tina za hip zapustil svoj šank. In mimo farovža (župnišča), od koder se nam je gospod Metod, vaški župnik, dobrohotno smehljajal. Za nami pa Ž'betov Francelj: ena, dva, leva, desna, ena ...

Minilo je nekaj let, moja vroča ljubezen do gasilske kape ni pojenjala. Tedne in tedne me je ljubeče potrpežljivo čakala na nočni omarici. Kot nekoč. Za h kapi sem dobil še modro gasilsko srajco in kratke hlače, gasilsko pionirsko uniformo. Na kapo mi je mama izmenjaje prišivala oznake gasilskih činov: en trakec - sel, dva trakca - prvi cevar, tri trakce – drugi napadalec. In potem sem, še pred klobaso in Cocto, na gasilskem občnem zboru svečano dobil značko zlate barve za na kapo in zlat trakec: postal sem desetar!

Potem so se kmalu pod gasilsko kapo na nočni omarici začeli nabirati iz zadnjih listov v šolskih zvezkih iztrgani ceg'lčki (lističi). Kratka besedilca, s kakšnim rdeče pobarvanim srčkom namesto pike. Pa sramežljiva slika deklice s katero sva se rada videla, s pripisom na zadnji strani, kar je odtehtalo celo nekoč tako neizmerno težko pričakovano in ljubljeno gasilsko kapo. Prva ljubezen.